

Le scáileán agus gan scáileán

Súil thapa ar an gceacht

Coinnigh suas táibléad agus spúnóg adhmaid agus fiafraigh cé acu a bhfuil scáileán air, scáileán ar féidir le páistí féachaint air. Leath áiseanna sábháilte ar thráidire comhroinnte; taispeánann na páistí na scáileáin, ansin sórtálann grúpaí beaga rudaí isteach i ndá fhonsa a bhfuil lipéid orthu (le scáileán / gan scáileán) agus aontaíonn an rang le gach rud a chuirtear i bhfonsa nó cuireann siad ina choinne. Sórtáiltear sé phictiúr ón mbaile (inneall nócháin, micreathonn, citeal) ó bhéal ar an gclár. Tarraingíonn na páistí áis amháin as gach grúpa ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe agus insíonn siad dá bpáirtí faoi áis amháin le scáileán agus faoi áis amháin gan scáileán.

Cuspóirí foghlama

- Áiseanna a shórtáil ina ndá ghrúpa: le scáileán agus gan scáileán
- Labhairt faoi áis amháin le scáileán agus faoi áis amháin gan scáileán

Roimh an gcloigín – ullmhúchán

Cuir dhá fhonsa ar an urlár nó ar bhord íseal le lipéid phictiúr: le scáileán · gan scáileán. Lión tráidire comhroinnte amháin le háiseanna fíora sábháilte (táibléad an ranga nó fón bréagáin, spúnóg adhmaid, scuab, cianrialtán) mar aon le cártaí pictiúr de mhicreathonn agus d'inneall nócháin. Cuir leathanaigh na Dialainne Imscrúdaithe ina gcarn réidh le roinnt amach.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
fonsaí sórtála le lipéid shimplí (le scáileán · gan scáileán)	2	rang	seomra ranga	dhá lúb mhóra snátha nó dhá thráidire
tráidire d'áiseanna laethúla sábháilte (táibléad nó fón bréagáin, cianrialtán, spúnóg adhmaid, scuab ghruaige nó scuab phéinte, cloigín beag, giota éadaigh le sip)	1	rang	seomra ranga	cártaí pictiúr amháin mura bhfuil go leor rudaí fíora ar fáil
cártaí pictiúr d'áiseanna atá deacair a thabhairt isteach (micreathonn, teilifís, clog analógach)	1	rang	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	cártaí pictiúr simplí tarraingthe de lámh ar pháipéar garbh
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	leathanach bán fillte ina dhá leath le lipéid: scáileán agus gan scáileán
créonna	1	dalta	seomra ranga	pinn luaidhe daite

Pointe sábháilteachta

Ná húsáid ach áiseanna sábháilte atá oiriúnach don seomra ranga. Coinnigh súil ar na páistí agus iad ag láimhseáil an táibléid nó an fhóin bhréagáin go réidh; ná lig d'aon scáileán gloine dul ó lámh go lámh gan tú a bheith in aice láimhe.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Ná coinneigh i do lámh ach an táibléad (nó an fón bréagáin) agus an spúnóg adhmaid — coinneigh an tráidire as radharc. Cuir an t-aon cheist amháin: cé acu a bhfuil scáileán air ar féidir linn féachaint air? Glac le cúpla tuairim; ná mínigh an riail sórtála go fóill.
- **Lorg scáileáin:** Leath cúpla áis shábháilte ar an tráidire. Léirigh uair amháin: táibléad — cuid chothrom lonrach a lasann, scáileán; spúnóg — níl aghaidh chothrom a lasann uirthi, gan scáileán. Iarr ar bheirt nó triúr páistí méar a dhíriú agus a rá cad a thugann siad faoi deara. Coinnigh gearr é agus ó bhéal; aon rud amháin le lorg, sin an méid.
- **Sórtáil na háiseanna:** Léirigh sórtáil iomlán ar dtús (táibléad → fonsa le scáileán; scuab → gan scáileán; cianrialtán le cnaipí ach gan aghaidh a lasann → gan scáileán). Ansin cuir grúpaí beaga ag obair ina sealanna de thart ar cheithre nóiméad: roghnaíonn gach páiste rud amháin, insíonn cá háit a dtéann sé, agus cuireann ann é. Coinnigh na páistí atá ag faire páirteach leis na ceisteanna An aontaíonn tú? Cén fáth? Má théann an tsórtáil i bhfostú, laghdaigh an tráidire go sé rud atá soiléir agus déan an tsórtáil leis an rang ar fad ar an mbrat urláir.
- **Scáileáin sa bhaile:** Cúig nóiméad bríomhar, an rang ar fad ag glaoch amach. Cuir béim ar an inneall níocháin agus ar an micreathonn — bíonn scáileán beag uimhreacha ar an gcuid is mó acu, rud a chuireann iontas ar pháistí a cheapann nach bhfuil scáileáin ann ach chun féachaint ar rudaí. D'fhéadfadh an citeal dul sa dá ghrúpa; glac leis an dá fhreagra agus fiafraigh cén chuma atá ar an gciteal atá acu féin sa bhaile.
- **Taispeáin agus tarraing:** Roinn leathanach na Dialainne Imscrúdaithe (le scáileán · gan scáileán). Tarraingíonn na páistí áis amháin as gach grúpa agus an tráidire agus na fonsaí fós le feiceáil acu. Siúil timpeall agus iarr ar gach páiste méar a dhíriú agus a rá Tá scáileán ar an gceann seo nó Níl scáileán ar an gceann seo. Bailigh na leathanaigh ag an deireadh.
- **Scáileáin a chabhraíonn linn:** Díriigh méar ar áis amháin le scáileán agus ar áis amháin gan scáileán atá sórtáilte cheana, ionas go bhfanfaidh an leid nithiúil. Plé beirte: ainmníonn gach páiste ceann amháin de gach cineál. Athluaigh na freagraí ionas go gcloisfidh gach páiste samplaí soiléire. Má thagann deireadh leis an gcaint, ainmnigh áit aithnidiúil amháin tú féin (scipéad an tsiopa, scáileán an dochtúra) — ná hiarr ar na naíonáin áiteanna a chumadh ar dtús.

Cad ba cheart a fheiceáil

Cuireann formhór na naíonán an táibléad nó an fón bréagáin sa ghrúpa le scáileán, agus an spúnóg, an scuab agus an cianrialtán nach bhfuil air ach cnaipí sa ghrúpa gan scáileán. Is minic a bhíonn iontas orthu faoin inneall níocháin agus faoin micreathonn sna pictiúir nuair a fheiceann siad an scáileán uimhreacha. Mol an dá chineál áise. Má chuireann páiste spúnóg mhiotail nó scáthán san fhonsa le scáileán, stiúir ar ais é: taispeánann scáileán pictiúir, focail nó uimhreacha nuair a bhíonn an áis ar siúl.

Míthuisceantí agus idirghabhálacha

- **Is scáileán é aon dromchla lonrach — áirítear spúnóg mhiotail nó scáthán freisin. —**
Coinnigh an rud lonrach in aice leis an táibléad. Abair gurb é an scáileán an chuid a thaispeánann pictiúir, focail nó uimhreacha nuair a bhíonn an áis ar siúl; cuir an spúnóg nó an scáthán go daingean san fhonsa gan scáileán.
- **Níl scáileáin ann ach chun féachaint ar rudaí, mar sin níl scáileán ar inneall níos álainn ná ar mhicreathonn. —** Dírigh méar ar an scáileán beag uimhreacha sa phictiúr. Fiafraigh cad atá na huimhreacha a insint dúinn — scáileán atá san aghaidh bheag sin a lasann, mar sin féin.
- **Ciallaíonn cnaipí go bhfuil scáileán air, mar sin téann cianrialtán san fhonsa le scáileán. —** Ainmnigh cnaipí go hachomair mar chodanna beaga a bhrúitear, ansin fill ar an aon riail amháin: mura bhfuil aghaidh a lasann air, téann sé san fhonsa gan scáileán.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Lig dóibh sórtáil in aice leat gan ach dhá rud atá soiléir (ceann le scáileán, ceann gan scáileán); tairg greamáin de rudaí nó lig dóibh rud fíor atá fós ar an tráidire a chóipeáil don líníocht sa Dialann.	• Lig dóibh seal iomlán a ghlacadh ag an tráidire: rud a roghnú, an chúis a rá os ard (lasann sé / níl ann ach spúnóg), agus é a chur san fhonsa; méar a dhíriú ar líníocht amháin sa Dialann agus an grúpa a ainmniú.	• Lig dóibh a bheith ina seiceálaithe fonsaí agus cara a cheistiú cén fáth sula n-aontaíonn siad; má chríochnaíonn siad go luath, is féidir leo an dara háis a tharraingt ar chúl leathanach na Dialainne.

Nasc traschuraclaim

Ceanglaíonn sé seo le hAistear/le teanga ó bhéal: míníonn na páistí os ard cén fáth ar shórtáil siad rud, le cúis shimplí (lasann sé / gan scáileán).